

Monumentnummer*: 515577

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijkmonument
Inschrijving register* 30 september 2002
Kadaster deel/nr 82871/162

Woonplaats* Gemeente* Provincie*
Boxtel Boxtel Noord-Brabant

Locatiennaam Locatieomschrijving
Boxtel

Kadastrale gemeente* Sectie* Kadastraal object* Appartement aanduiding Grondperceel
Boxtel K 2259

Omschrijving**

Pastorie met koetshuis, erfomkering en poort

Inleiding

PASTORIE, daterend uit 1845 en opgetrokken in de stijl van het Neo-Classicisme. Het forse huis met houten serre ligt op een ruim ommuurd erf met gazons, geplaveide binnenplaats met L-vormig koetshuis en monumentale poort. In de tuin een volwassen paardekastanje en walnoot. KOETSHUIS, daterend uit ca. 1900 en opgetrokken in Ambachtelijk-traditionele trant met trekken van de Neo-Gotiek. Het pand op L-vormige plattegrond ligt met een lange blinde muur aan de straat en vormt een geheel met de erfomkering en monumentale poort. Het ligt terzijde van de pastorie aan een bestrate plaats. Het pand vervangt een in 1899 afgebrande voorganger. Het herbergt behalve een stalling voor koets en paard, een spreekkamer, washuis, kelder en enkele privaten.

Omschrijving

De tweelaagse pastorie op L-vormige plattegrond is opgetrokken uit handgevormde baksteen in kruisverband. Het samengestelde schilddak is gedekt met leien in Maasdekking. Op het dak van het blokvormige hoofdgebouw een koepeltorentje met luidklok (Van Bergen Heiligerlee, 1947). Twee gemetselde schoorstenen op de uiteinden van de nok. Midden boven de ingangspartij van de voorgevel en centraal op de achtergevel staat een eenvoudige aangekapte dakkapel onder zadeldak. De gevels worden bekroond door

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

een deels houten, deels gepleisterde geprofileerde kroonlijst op geomamenteerde consoles, bestaande uit voluten met een bladmotief. Deels heeft het pand een bakgoot op klossen. Het hele pand heeft vensters met 6-ruits schuiframen, strekken en hardstenen lekdorpels. De 5-assige voorgevel heeft aan weerszijden van de paneeldeur met bovenlicht twee vensters met 6-ruits schuiframen en duimen. Deur en ramen, alle even hoog, zijn voorzien van strekken en hardstenen lekdorpels. Tegen de rechter zijgevel staat een houten serre in vakwerkconstructie met zadeldak van schubleien en met geschulpte houten sierranden (XIXc). In de puntgevel een rond ijzeren raam met Andreaskruisroede, beneden vier panelen met 6-ruits ramen en 5-delige bovenlichten waarin o.a. gekleurd glas. Tegen de achtergevel sluit een lange vleugel aan, die dezelfde kenmerken vertoont als het hoofdgebouw. In de hoek een monumentale ingangspartij, omlijst door houten pilasters op hardstenen neuten en een geprofileerde kroonlijst op voluutconsoles. Hardstenen drempel. Boven een geprofileerde bovenkalf een bovenlicht met gebrandschilderd glas-in-lood. Rijk bewerkte dubbele paneeldeur met ornamentale naald en kussens met parelranden. De indeling van de ramen van de begane grond is vereenvoudigd ten behoeve van vierdelige glas-inloodramen (1943). Uiterst rechts bevindt zich een eenvoudigere ingangspartij met paneeldeur en gesneden bovenlicht. Hardstenen neuten en onderdorpel. De overige gevels zijn op de begane grond geslotener van karakter. Vermelding dient nog een groot rond gietijzeren venster met ornamentale kruisroede (bladmotieven) in de lange gevel links van de voorgevel. Stortbak met pomp. Luiken, binnenluiken en persiennes zijn opgeslagen.

Inwendig is de oude indeling grotendeels bewaard gebleven. Tal van details zijn vermeldenswaardig, daaronder een bordestrap, overgaand in een dubbele trap. De leuning is versierd met beeldhouwde putti en bladmotieven in ajour-snijwerk, verwant aan snijwerk van preekstoel, communiebank en orgelbalustrade van de St.-Petruskerk. In de voormalige huiskapel, nu archiefbewaarplaats, een tabernakel en bergkasten. In de ruime suite links naast de hoofdingang aan Duinendaal een viertal schuifdeuren met geëtste glaspanelen met bloemmotieven uit de bouwtijd. Een schouw met gestucte boezem waarop de symbolen van Geloof, Hoop en Liefde. Stucplafonds met bloemmotieven. Keuken deels met oude inrichting, polychrome tegelvloer, schouw en betegelde lambriserings. Grote kelder met rode plavuizen, troggewelfjes op houten liggers.

Het koetshuis heeft een lange zijmuur gemeenschappelijk met de erfommuring. Het koetshuis is opgetrokken uit machinale steen in kruisverband. Het heeft een samengesteld zadeldak tussen puntgevels en is belegd met gesmoorde Hollandse pannen. De puntgevels zijn afgedekt met ezelsruggen en hebben een hardstenen piron in top. De aanzetten hebben uitkragende oren. Centraal in de geveltop een gietijzeren rozetvenster met kruisroeden. De lange zijmuur aan de straatzijde is geheel blind en heeft een indeling door middel van lisenen en een bakstenen fries met blok- en muizentand onder de geprofileerde houten gootlijst. Gepleisterde plint en staafankers. De korte puntgevel naast de ingangspoort heeft in het midden een deur met tweedelig bovenlicht, hardstenen neuten en onderdorpel. Ter linkerzijde een venster met 6-ruits schuifraam. Raam en deur zijn beide afgedekt met een segmentvormige boogtrommel waarin baksteenmozaïek. Daarboven strekken. Rechts een halfcirkelvormig gesloten poortje zonder kozijn met een rechthoekige deur ten behoeve van een urinoir. De boog heeft strekken. De lange gevel rechts heeft twee deuren met hardstenen neuten en onderdorpels en tweedelige bovenlichten (privaten). In het midden een groot 12-ruits raam met hardstenen lekdorpel. Rechts een dubbele deur met driedelig bovenlicht. Alle ramen en deuren hebben segmentvormige boogtrommels met baksteenmozaïek. Onder het grote raam een rooster met een keldervenster. Gepleisterde plint, staafankers. De gevel van de haaks daaropstaande vleugel heeft in het midden een dubbele inrijpoort met segmentboogvormige doorgang met strekken. Aan weerszijden een venster met 11-delig raam met ijzeren roeden. Boven de inrijpoort een laadluik met zadeldak, vulling met houten driepas, rabatdelen en zigzagband, de gootlijst doorbrekend. De korte puntgevel rechts is als de voomoemde, behoudens een deur.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Inwendig is de oude indeling grotendeels bewaard gebleven. Koetshuis en paardenstal met troggewelfzoldering. Washuis met twee pompen en schouw. Kelder met troggewelfjes.

Waardering

De pastorie is van algemeen belang. Het pand heeft cultuurhistorische waarde als bijzondere uitdrukking van een sociaal-economische ontwikkeling, als voorbeeld van een grote pastorie op het platteland en heeft daarmee ook typologische betekenis. Het pand illustreert op treffende wijze de emancipatie van de katholieken die rond 1850 vruchten begon af te werpen. De pastorie heeft architectuurhistorische waarde vanwege de in- en uitwendig gaaf behouden hoofdstructuur en het traditionele materiaalgebruik alsmede vanwege onderdelen van het interieur, met name het houtsnijwerk, de stucornamentiek en de glasramen.

Het koetshuis uit ca. 1900 met erfommuring en poort is van algemeen belang. Het pand heeft cultuurhistorische waarde als bijzondere uitdrukking van een sociaal-economische ontwikkeling, als voorbeeld van een koetshuis behorend bij een grote pastorie op het platteland. Het pand heeft architectuurhistorische waarde vanwege de in- en uitwendig gaaf behouden hoofdstructuur en het traditionele materiaalgebruik alsmede vanwege onderdelen van het interieur.

Pastorie, koetshuis, poort en erfommuring hebben ensemblewaarde en zijn straatbeeldbepalend.

Hoofdcategorie

Religieuze gebouwen

Subcategorie

Kerkelijke dienstwoning

Functie

Pastorie(F)